

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tei. : 44 72 34 Beyoğlu

No.

25 Mart 1967

ABC (İst)

RESİM SEZER
TANSUG

Gene karikatüre dair

Şu bağımsız çizgi duyarlığının ister naki sa, ister figüre, peyzağa, ister hat'da araç olmak üzere bu toprağa gelişinden nasıl geçmiş yüzyıllara haberdar olmuşsa şu yaşadığımız yüzyıl da varsın haberdar olsun. Hani bunun için de az sebep yok değil. O çizgi ki yüzyıllar içinde, yaşanan gündelik hayatın en gizli, en büyüğü, en tılsımlı sırlarından en kaba saba hattâ bazan en önemsiz gibi görünen olaylarına kadar her duyusunu, her olgusunu ifade etmenin bir yolunu aramış durmuş. Bağımsızlığını bir yazı dökümünün hiç bir tabiat ya da şehir manzarasında nesne bir tabiat ya da şehir manzarasında nesnenin ta kendisi olan somut görüntülere kadar herşeyde gerçekleştirmiş. Sonra zaman ilerlemiş ve nasıl olmuş da çizgi önce üzerinde bağımsızlığını denediği her unsurun, o artık eski kıvraklığını yitirmiş arap harflerinden tutun da kırdaki bir ağacı, bir gölü, sokakta bir insanı resmetmenin tutsağı, kölesi haline gelmiş..

Çizginin o sevinç ve mizahla dolu, o keyifli işini kadirbilir millet hiç unutmuydu? Bu defa çizgiyi yeniden özgürlüğüne, bağımsızlığına kavuşturacak yeni ustalarını bu defa yeni bir ad, karikatürcü adı altında çıkaracaktı elbette ortaya. Özgürlüğü arayan çizgi özgürlüğü arayan milletle el ele vermeye başlayacaktı. Artık gündelik hayatın gene her olgusu çizginin artistik ifadeyi gerçekleştirmesine yardımcı olmaya yüz tuttu. Çizgi güldürecek mi, yoksa ağlatacak mı idi? İşte orasını hiç kimse bilemezdi. Bilinen bir şey var idiyse o da karikatürcü denen kişinin çizgiyi eski bağımsızlığına kavuşturması idi. Nasıl eskiden çizgi kendi bağımsızlığının bilineine ermiş, gerçeği kendi kontrolü altında tutmuş, ona kendi gücünü kabul ettirmiş bir araçsa bugün de mizah çizgisinin

nin bunun benzeri bağımsız bir kişilik gücüyle gerçeğe hâkim olmasıydı beklenen. Şöyle bir bakınca daha şimdilik belli bir tutsaklığın sürüp gittiğinden söz etmemenin imkânı mı var.

Doğrusunu isterseniz bir karikatürcünün neyi çizdiğine değil nasıl çizdiğine bakılmalıdır. Belli bir dünya görtüşünün hizmetinde olmak hiç bir zaman bir usta özgürlüğü için bir ölçü değil. Eğer çizgi kendisi tutsaksa özgürlükten dem vurması aldatıcıdır onun. Bizde geleneksel gerçekçi duyuşa paralel olarak karikatürün günlük taşlama hizmetinde oluşu, ya da kısaca günlük ilgilere açıklığı mizah çizgisinin kuru bir stene malzemesi, özelliği olmayan bir uygulama aracı olarak kavranmasına sebep olmuştur. Bu yüzden üzerinde durulması gereken yan çizginin kendi ilgi alanını gerçekleştirme sürecinde aynı zamanda kendi kendisini gerçekleştirmesindeki zorunluluktur. Ancak bu yoldan çizginin kontrol etme gücüne erişebilir ve bununla aynı zamanda günlük ilgi alanındaki değişkenliğe gerçek anlamında uyabilen bir çeşitlenme kıvraklığı kazanılabilir. İşte bu da çağdaş çizgi bağımsızlığının ferdi özellikleri karşımıza getirecek olan iç çekişmesinin yolu nu belirler.

Çizgi: hayliyle bir çeşit imza gibi kişisel özellikler taşır. Ama çizginin her vesileyle dışlaşabilen şemalara aktarılıp kendi ifade tarzını ortaya koymasından önce ferdi değerlerden söz edilemez. Çünkü ferdi değere burada artistlik ya da ustaca bir kendini ortaya koymuş dışında bir anlam vermek imkânsızdır. Bu yüzden şu ya da bu karikatürcünün kişisel bir çizgisinin olması, bu çizginin kendisini çeşitlenebilen bir şema duyarlığına uygulamasından önce değerlendirilmesi için bir sebep değildir.